

NOVINE

Pobožen, družbeni, pismeni list za vogrske Slovence.
PRIHAJA VSAKO NEDELO.

Žena Novin na leto je vsakoml na njegov naslov 8 K.
Skupno 4 deset več 6 K.

Naročniki k Novinam brezplačno dobijo vsaki mesec
„Marijino List“ i na koncu leta „Kalendar Šreca Jezusovoga.“

Žena odnega dreboa je doma 10 filerov.

VREDNIK:

KLEKL JOŽEF

pleb. v Dolenuh, NAGYDOLÁNY, Vasmegeye.

K tomu se more pošilati naročnine i val doplati, ne
pa v tiskarno ali v Crenševos.

Lastnik i izdajatelj Novin i Marijinoga
Lista je Klekl Jožef vp. pleb. v Cren-
sovcih, Cserföld, Zalamegye.

Peti božič.

Štiri božiče so meli vu blatnih strel-
nih jarkah, pod milov nebov. Že se je
peti približavao. Žene so gučale: Nik-
dar ne bode konca. Pa je prišeo. Sled-
nje dni oktobra je revolucija zmagala.
Nove vlade prvo delo je bilo, da je
zapovedala, da vojaki včasih na mesti
doli denejo orožje. Peti božič že vkup
najde vse. Pri ništernoj hiši je edno
ali drugo mesto pri stoli prazno.
Spadno je. Mati ga je že dosta objo-
kala, nego čas hitro vrači, več že ne
joče, samo Boga moli za njega. Tem
bolje se veseli, da ove druge vkup
zagonjene vidi na varnom. Na var-
nom biti — to je bila žela vsem.
Žitek si občuvati i zdrav domo priti,
za to so molili vsi. Ka je minolo, to je
lagoja senja bila. Nišče si je več ne
zele. Ne kriči več nišče, da bi bojna
živela. Zakaj bi se mi bili za druga
dela? Istina, da je slovenski rod nes-
rečen rod. Od tistoga mao, ka se
njega zgodovina spominja, se je vsik-
dar pod tühinskimi vladari za tüh-
inske dela bio. Okoli 300 leta je bio
vu armadi Atilovoj i od tistoga mao
vu vsakom bitji. Za naš dom, za našo
Šlovenščino bi se ešče bili, nego za
drugo ne. Da pa nanč za toga volo
ne sme biti več bitja. Mi smo ponū-
dili mir, bojna je skončana, Wilson je
prišo v Europo kak sodec. On je obečo
vsakoml narodi svoje pravice. Naj se
da vsakoml, ka se njemi dostaja i ka
njemi hodi i z bojnov na veke trbe
tiho biti.

Vogrske novine se jočejo, da Vogrsko
razno češejo. Grof Andrassy Gyula
se toži da vkraj spadnejo krajine, kde
so kopali srebro, zlato, železo, vkraj
spadnejo logi i šume, vkraj spadnejo kra-
jine, kde so kopali vogelje i kde je teko
petroleum. Što je tomi kriv? Jezero let

smo vkup živeli, zakaj so Rumune,
Srbe i Slovake ne bolje k sebi zvezali,
tak, da bi se srečni čütiti, da so s
madjarimi pridruženi? Zakaj so ne na
zadovolščino narodov spunili, ka so
obečali? I zdaj ka obečavajo, narodnos
potrdilo, garancijo od zvunešnjih na-
rodov — od Wilsona — čakajo. Što
je kriv, da je naše vūpanje tak po-
menjkalo?

Andrassy dalje pišo, da či proti
madjarom rešijo delo narodov, na
Vogrskom se vožge šteti ogenj re-
vanča, to je nazaj plačanja. To je za
en čas mo se znovič bili. Komaj smo
z bojne domo prišli pa se nam znovič
s bojnov protiti — v to mi ne dovo-
limo.

Novi red je prišo, republiko mamu.
Z vladov so ništerni ne zadovoljni.
Dosta nam dati ne morejo, da so vse
prazno, spotreto prek vzeli. Vu vladi
so jo i socijalisti i židovje, da pa to
denok moremo spoznati, da so novi
red oni prinesli. Či so židovje, naj bo,
za dosta je ne dobro, da krščanski
delavci — socialisti — ne morejo do-
biti krščanskih voditelov. Jas vam
samo to pravim, novi red, republika
je dobra misel, zdaj nad vami stoji,
da takše lūdi odeberete i pošljete na
narodno spravišče (nemzetgyűlés), štiri
so z vsov močjov za republiko i za
naš slcvenski narod. Na narodnom
spravišči do se redile pravde od de-
litvi zemle, od dače, kakšo oblast dobi
prezident i t. d. Odebiranje na na-
rodno spravišče, tak je obečano, de
se vršilo meseca januara. To smo pa
že popisali, da de odebirala vsaka
ženska i moški. Nego kda de od toga
guč, pazte, ka te vzeti vu lajštre.

*

Prislovenskoj vodi Mūri na sveti post
po obedi idejo dekle i (pojbje) dečki po

drva, da mati večer pogače spečejo.
Šteri s parom prinese drva, de se ženo
k fašenki.

*

Vsem čitatelom vesele svetke želejn.

Premirje.

7. dec. Minister Jaszi je izjavo, či
ententa ne odstrani anarhijo (nered-
nost) na Vogrskom, vlada doli zahvali.
— Vogrska vlada je za švičarskoga
poslanika imenūvala žensko Bédi-
Schwimmer Rozo. Ker niti švičarska
vlada, niti drugi poslaniki nej so šteli
spoznati žensko za poslanika, jo je vogrska
vlada mogla nazaj pozvati. Med Slovakami
se vsikdar bolje širi gibanje, da sa-
mostojno republiko postavijo. Iz Švi-
čarskoga se glasi, da bivši casar Karol
v nemškoj Austriji gori stopi za pos-
lanika. — Z Nemcami se prvle ne
sklene mir, dokeč vkup ne pozovejo
narodno spravišče. — Vogrski minis-
terski predsednik Karolyi je vu ednom
govori pravo, da žmečo bojne — stro-
ške do mogli oni nositi, ki so vu bojni
iskali. Izjavo je, da se vūpa, da za
štiri tjedne zvrši odebiranje na na-
rodno spravišče.

Angleški minister Lloyd George je
izjavo, da stroške bojne centralne
države (Nemci i Vogri) morejo plačati.
— Z Londona se glasi, da zimov
ništernih krajah Europe glad bode. —
Beč zasedejo čete ententa, zmes bodejo
i češko-slovaške čete, Budimpeštinske
novine so prinesle glas, da so jugo-
slovanske čete pri Radgoni prek sto-
pile granico i za ništerne dni je prišo
glas, da so nazaj odišle. Novine so ed-
nok celo od toga pisale, da so jugo-
slovanske čete zasedle Soboto i vūs-
kričale zdrūžitev Prekmūrja k Jugosla-
viji.

12. dec. Slovaki so vó skričali republiko. Za poslanika ščejo postaviti Hodzsa Milana. — Rumunski voditelje Erdela so sli v Bukarešt in so celi Erdely pontūdili rumunskoni krali Ferdinandu. — Rumuni zdrūženi z Francozi sikdar dele notri ido na Erdeljskon. Gnjes so prek zeli mesto Nagyszeben. Lūdstvo jih je veselo pozdravilo, kak svoje rešitele. Francoski general Foch je zapoved dobo, naj z celov svojov armadov mer napravi na nemškon. Dakeč nede stalni voditelov si od mira nemremo gučati. — Čarnogorci (Montenegro) so svojemi krali Nikiti tron (prestol) v krej zeli in se pridūžili trozvezi Srbov-Horvatov in Slovincov. 23. dec. de šou ministerski predsednik Wilson v Rim, ge gori poišči sv. Očo Benedikta XV. V Rimi ostane 3 dni.

13. dec. 14. ga pride Wilson v Brest in tam odnet na tri dni de 22 ga šon v Rim, vu šterij mestaj do si od mira pogučavali. — Žmetno čakani, francoskih vojakov prvi del je gnjes prišeo v Budapešt. Tej do konje v kŭp pobirali, zato se dugo v Budapešti nedo stavlali, — Tudi gnjes so prišli angleški vojaki z častniki in srbski častniki, šteri do mesto pripravljali za prideče trupe. — Vogri so poslali poslanca Sigray Antal grofa in Gerarda v Paris, da bi Wilsoni povedao vogrske razmere. Ali v Beči so ga gori prijali na česko zapoved. Čehi so pravili, ka či ednoga vogrskoga poslanca prek pistijo v Paris, te njin več ne dajo vogelja. — Wilson ne pride na mirovno pogajanje.

Dom i svet. — Glási.

Jugoslovanski škofje za slovansko bogoslužje. Ljubljanski, banjaluški, senjski, križevski i splitski pūšpeki i zastopnikih drūgih pūšpekov so 27. nov. v Zagrebi sprejeli 5 resolucij (odločbo), vu šterih pozdravljajo zedinjenje vseh Slovincov, Hrvatov v edno neodvisno državo, previdijo, kak opravičeno je, da pride siromaškeši del kmetskega stana do primerne zemljiške posesti, zato so z svoje strani pripravljani sprostiti dovoljenje rimskoga papo, da se proti pravičnomi plačili i odškodnini odstopijo od cerkvenih velikih posestev potrebne zemljišča. Pooblastili so nadškofa Zagrebečkoga, da kem prle v imeni vseh vloži na rimskoga papo prošnjo za dovolitev sv. meše v staroslovenskom, drūgih obredov, kak krst, pokapanje i t. d. v živom narodnom jeziki.

1. dec. popoldne so jugoslovonske čete zasedle mesto Radgono i Cmurek. Radgončani so se mirno podali v Cmureki je pa prišlo do male praške.

Sobočka železnica samo v ponedelek, v torek, v četertek i v petek hodi.

Ficko Karol je poslani na Gornji Sinik za kaplana, Deli István na Ujhegy za plebanoša, Krantz Jožef v Soboto za kaplana. Winter György je z Sobote poslani na Sepetnek.

Sobočka železnica samo v štirih dnevah hodi, či Vam Novine zakesnejo, mejte potrpljenje. I vredništvo je celo odrezano od tiskarne. To so posledice bojne. Ka pa nas ešče čaka. Z velikimi dačami se nam protijo. Ministri, ki je to izjavo, so na oči vrgli, ka lūdi saga, ništérni bogataši na krajah, štere so srbi zasedli, so za toga volo k Srbom prevrgli.

V Monostri je lūdstvo 9. decembra Götzl a (lūdje ga zovejo za Butikaša) porobilo. V njegovo trgovino je prišeo eden paverski človek i je proso štof. Štof se je njemi dragi vido, štacunar ga je na dveri vč sūnjavao. Več ljudih je vkŭp pribežalo. Sin štacunara je bežao po samokres (revolvo) i skoz na okno je med lūdstvo strelao. Krugla je ednoga mladoga človeka zadela, ki je včasi vkŭp spadno. Kak je lūdstvo to vidlo, vdrlo je vu trgovino, vse platno razneslo, ešče postelino, stolce. Narodna straža je prišla s strojnov pūškov, in je med lūdi streljala. To se je zgodilo predpoldnevom. Potem se je lūdstvo vkŭp pobralo i šlo pred veliko trafiko, kde je cigare želelo. Pravijo, da edno vōro so skoz okna cigare i dohan lūčali med lūdi. Nišče je nikaj ne plačao.

Razderejo grad v Komaromi? Vu gradi bi bilo 20—30 milijonov cigla i drūge materije. To vse bi s fal voznjov po vodi Donavi v Budapešt spravili i bi tam hiše zidali. Zdaj opitajo vojaškoga ministra, je li ne ma iz vojaške strani kaj proti.

Bivši kral i generali so fal kŭpivali gvant iz vojaških magazinov. Tak je Böm-Ermolli 101 metrov platna, 22 m. štofa, 365 m. batista, 36 salavetov, 24 par štrumf kŭpo. Nadvojoda (föherceg) Leopold-Salvator je kŭpo 35771 metrov štofa, šteri se da proti. General Kövess je kŭpo 843 m. štofa za bluz, 3 kg. poplatov, 6 kg ledra, 12 parov rokajic. To so ništérni med drūgimi generali.

Na podporo M. Lista in Novin so darūvali. Hren Ivan, Sr. Bistrice 1 k, Drūžba M. 7. Radosti, V. Polana 2 k, Črensovski farniki 200 k, preč. g. Ča-

čič J. pleb. 20, Kreslin Ana, D. Bistrica 10, Golob Eva, Žizki 20, Hegedŭs Treza, Krog, 3 k, N. od Lipe 20 k, Maroša Ana, Törnišče 10 k, Raščan Štefan 2 k, Koren Klara 2 k, Zver Marija, Lipa 2 k, Vinčec Jožef, Trnje 5 k, Horvat Ignac, Trnje 6 k, Hozjan Ivan, Trnja 6 k, Hren Ana, Sr. Bistrica 6 k, Salaj Verona Črensovci 6 k, Bačič Ivan, vojni delavec 16 k, Vagner Treza, Sr. Bistrica 1 k, Kolar Kata, Žizki 10, Balazic Marija, Sr. Bistrica 2 k, Kolenko Ivan, Črensovci 20 k, Dolnjelendavski Slovinci 6 k, Štimec Jürrij, Sr. Bistrica 8 k, Ciglár Marijanka, Sr. Bistrica 2 k, Andrej Gabrovšek, ekspozit v proslavo dr. Sobočana, svojega sošolca 30 k. Ignac Leban, župnik, Batuje 10 k, Maric Alojz, Krajna 5 k, St. E. Gederovci 25 k, Alojz Kokelj, župnik Vurberg pri Ptuju 10 k. (Dale.)

Vašlagov, milosti pune božične svetke in srečno novo leto želejta vsem vrlim Slovincem, posebno pa dŭšnim vodnikom, dva slov. bogoslovca iz Szombotela.

Francozi v Szomboteli. 15. dec. je 84 francoskih vojakov prišlo vu Szomboteo, šteri do poleg merne pogodbe po okolici konje rekvirerali. Na postaji so bilij od Vogrov pozdravljeni.

Pošta. Vlč. g. pleb. Čačič v Črensovci. Motite se, jas sam Vam vu Novinaj po pošti nikšega glasa ne poslo.

Vernih dŭš den.

Čaren plašč si Mati Slava
dnes odeva.
Čut hvaležnosti, lubezni,
silno jo razgreva,
silno v širni svet jo vleče,
iskat svoje sine,
žrtve na oltari domovine.

Idi Mati, idi na sever,
doli na jug, na zahod;
spijo tam mnoga ti deca,
aldov podani za narod.
Sveče prižgi jim dišeče,
z voska včel slovenskih...
vence na grob jim položi,
s cvetja tal slovenskih...
ležja bo jim tuja zemla,
slajše večno spanje.

Idi Mati, vse poglej
vsem povej:
Mir vam bodi v večnoj domovini!
Mir, lubezan, brončeno jedinstvo,
prošnja vaša naj izprosi
živim bratom v novoj domovini.

B. J.